

O dvou psech

Pokorná a pochlebná slova, anebo pěkné mluvení, často lidí přivozuje k veliké škodě. Protož, abychom pochlebňákův a lahodných řečí podávajících nepřijímali, ale jich se varovali, Ezop tuto báseň složil.

Jednoho času tísta, jsoucí březí a mající se položití, pokorně lahodnejmi slovy psa prosila, aby jí popřál v peleši své místa. Pes, dav se namluviti, přál jí toho a hned jí z peleše postoupil a ji tam vpustil. Ona pak když tam dlouhý čas ležala, a již mladí že velicí byli, prosil pes, aby se zase vystěhovala a peleš jemu vyprázdnila. Ale ona toho učiniti nechtěla. Nevelmi mnoho potom žádal pes opět, prose, aby mu to podlé té víry učinila, kterouž od něho poznala, a jemu z peleše varovala. K tomu tísta nadutě a hrdě odpověděla: "Proč mne neprávě a nespravedlivě několikrát trápíš? Cožpak chceš proti mně a proti všem mým býti? Pakli jsi silnější nežli my všickni, teda já tobě chci z peleše varovati."

Takť často dobří a přívětiví skrze lahodné a pochlebné mluvení statky své ztracují a o ně přicházejí.

Nemohla být ani stvořena z prvků pozemských...

Kde zlato vzal bůh lásky, z které žíly,
na ty dva copy kadeřavých vlasů?
Kde v trní růže? Z kterých zeměpásů
ten křehký snůh, v nějž dech a tep se vlily?

Odkud ty perly, z kterých letmo střílí
ta cudná slova tlumeného hlasu?
Odkud má tolik nebeského jasu
a božských krás pro mramor čela bílý?

Od kterých kůrů, z kterých kruhů ráje
ten zpěvný hlas, jenž trápí mě a tráví,
že snad mě stráví za nedlouhý čas?

Kterého slunce záře vrozena je
těm očím, v nichž můj bol i mír můj pravý
a z nichž mě žehnou plameny a mráz?

Nechod', Vašku, s pány na led,
mnohý příklad známe,
že pán sklouzne a sedlák si
za něj nohu zláme.

ALQUIST: Pojd' sem, děvče, ukaž se mi! Ty tedy jsi Helena? (*Hladí ji po vlasech.*) Neboj se, necouvej. Pamatuješ se na paní Dominovou? Ach Heleno, jaké ta měla vlasy! Ne, ne, ty se namne nechčeš podívat. Tak co, děvče, je pitevna uklizena?

HELENA: Ano, pane.

ALQUIST: Dobře, pomůžeš mi, vid'? Budu pitvat Prima.

HELENA (*vykřikne*): Prima?

ALQUIST: Nu ano, ano, musí to být, víš? Chtěl jsem – vlastně – ano, chtěl jsem pitvat tebe, ale Primus se nabídl za tebe.

HELENA (*zakryje si tvář*): Primus?

ALQUIST: Ale ovšem, co na tom? Ach dítě, ty umíš plakat? Řekni, co záleží na nějakém Primovi?

PRIMUS: Netrap ji, pane!

ALQUIST: Ticho, Prime, ticho! – K čemu ty slzičky? Nu bože, nebude Prima. Zapomeneš na něj do týdne. Jdi, buď ráda, že žiješ.

HELENA (*tiše*): Já půjdu.

ALQUIST: Kam?

HELENA: Abys mne pitval.

ALQUIST: Tebe? Jsi krásná, Heleno. Bylo by tě škoda.

HELENA: Půjdu. (*Primus jí zastupuje cestu.*) Pust', Prime! Pust' mne tam!

PRIMUS: Nepůjdeš, Heleno! Prosím tě, jdi, tady nesmíš být!

HELENA: Já skočím z okna, Prime. Půjdeš-li tam, skočím z okna!

PRIMUS (*zadrží ji*): Nepustím! (*K Alquistovi:*) Nikoho, starý, nezabiješ!

ALQUIST: Proč?

PRIMUS: My – my – patříme k sobě.

ALQUIST: Ty jsi řekl. (*Otevře dveře ve středu.*) Ticho. Jděte.

Žemla několikrát zasupěl, ale dosud nemohl promluvit. Pootvíral rty, jako by chňapal po slově, které se zdálo tančiti mu před ústy. Ale mlčel.

Šustrová pohlédla na něj dychtivě, neboť nyní bylo na něm, aby něco řekl. Slzy na tváři jí osychaly, jeho mlčení jí dlouho trvalo. Konečně tedy pronesla:

„Vy nic neříkáte, Martínku! Cožpak vás mrzí, že se to stalo?“

A dodala spěšně:

„Bojíte se, že vám přibude starostí...?“

Nyní Martin otevřel ústa:

„Paní!“ vykřikl chraptivě. „Co vám mám říci? Že nejsem otcem toho, s čím Pavla chodí? Vy mi neuvěříte. Ale já nejsem otcem, rozumíte, paní! Vaše dcera od nešťastného mého sňatku až do dneška byla přede mnou slečnou Pavlínou, jako před sňatkem. Já se jí nedotkl, slyšíte, paní? Onoho prokletého dne, kdy se stala paní Žemlovou, oné noci vyhnala mne od sebe jako psa – ona zůstala nahoře, já se šel vyspat sem dolů, a zde spím den co den jako vyhnanec! Jedinou noc nestrávil jsem nahoře pod vašim stropem jako manžel Pavlínin – moje lůžko nahoře až do dneška zůstalo studené – ona nebyla a není mojí ženou, já nejsem jejím manželem a nejsem otcem, paní! Opakuji vám to – poslouchejte dobře – abyste nemyslela, že se vám to zdá!“ (Herrmann 1962: 420–421)